אשה אומרת מת ואשה אומרת לא מת הרי

זו לא תנשא: גמ' מעמא דאמרה לא מת

הא אישתיקא תנשא הא אין צרה מעידה

לה א מיי׳ פי״ב מהלי גירושין הלי טו סמג יז סעיף מה: לו ב מיי פ"ט מהלכות תרומות הלכה ד:

גר מצוה

תוםפות ישנים

במחלוקת שנויה ור' יהודה ור' שמעון הוא. וא"מ הא קיהבי טעמא למלמייהו הואיל זוו [חו אומרות] שאינו קיים משמע דאם אחת אומרת שאינו מת הוא הכחשה שמינו מת הוח הכחשה ולעיל אמר דאחת אומרת מת תנשא אע"פ שאחת אומרת לא מת. וי"ל דלדבריו דר' מאיר קאמרי הריב"ן: כל לא מת וכו' הריב"ן: בד נח תח וכו וא"ח וכי לא ידע ר' יוחנן דמוחיב לה [מ]מחני וי"ל דה"פ כל לא מת כגון שלתה אומרת לא מה מת והך אשה אפי׳ לרה במשמע: אשר אביי אף אנן במשמע: אשר אביי אף אנן נמי תנינא. לדבריה הוא לתי מומים. לכלורה קשה דחוששין. לכלורה קשה דחא אפיי ר"ע מודה בהא דע"כ לא פליגי אלא כיון דמהימנא לגבי נפשה א) להאכילה בתרומה כדאמרי׳ במתני׳ אבל הכא לא מהימנא דאמרי׳ חולצין. ווייל דדייק לישנא יתירה ב) שהרי תנא חוששין לדבריה. ולמה לי למיהדר ומתני בסיפה חוששין לדבריה אלה למידק לדבריה חוששין הא לדברי לרתה אין חוששין גם כמו בפלוגתא דר' ישמעאל ור' עקיבא ולכך מייתי בבא דסיפא ולא בבא דרישא:

א) אולי ל"ל כיון דמהימנא לגבי נפשה דמותרת להנשא נאמנת ג"כ על לרתה לאוסרה בתרומה. ב) נ"ל שהרי תנא ברישא ור"ל ברישא דההיא מתני׳ דלקתן ע"ב באם הלכה היא ובעלה ובנה למד"ה.

תום' חד מקמאי

. גמ' ולפלוג נמי ר״מ ברישא אפי׳ תימא ר״מ כל הכחשה היא. פי׳ בעדות צרה קאמר וכן מצאתי דעלמא ודאי לאו הכחשה הוה דהא גבי סוטה שנאמנת אשה לומר לא נטמאת ואפ״ה אשה אומרת נטמאת ואשה אומרת לא נטמאת בבת אחת היתה שותה כדאי׳ בעדות סוטה לאו הכחשה א' אומרח מח ואשה א' או' לא מת ה״ז לא תנשא בשלמא לר״א הא מני ר״מ היא אלא לר׳ יוחנן קשיא. פי׳ מדרישא בצרה סיפא נמי בצרה. גם זה מצאתי מוגה בס' אבא מרי ז"ל דעלמא דאחת אומרת מת ואחת אומרת לא מת תנשא כדברירנא מסוטה. וה״ר אלפס הגיה משנה זו

אשה אמרה מה ואשה אמרה לא מה הרי זו לא הנשא. הואיל ובאת הכא פשיטא וי"ל דניחא ליה לאקשויי מסיפא כיון דמשכח לה אי נמי דרישא דהתם כיון דעד אחד נאמן מן התורה הוי כתרי ותרי ואי מכחשי אהדדי לא היתה שותה אבל הכא תקנתא דרבנן היא: סומבחישות זו את זו הרי אלו לא ינשאו. דודמי מחם מהן

שקרנית ואולי שתיהם אומרות שקר כי לא ידעו אמתת הדברים ואיכא מאו דאמר בגמ' דר"מ פליג ברישא ואיכא נמי הכחשה ולא תנשא והא דלא נקט פלוגתייהו ברישא משום דהוה אמינא דבסיפא מודה:

י[הואיל] ווו מודות שאין קיים. אכל המכחשת ואומרת קיים אותה לא תנשא דרישא

מיתוקמא כוותייהו:

מעמא דאמרה לא מת הא אישתיקא כו'. וא״ת מאי דייק והא לא מת אינטריך ליה לאשמועינן שאע"פ שמכחשה לרתה תנשה וליכה למימר דהה פשיטה כיון שאין נרה מעידה לחברתה דהא אילטריך טובא דפליג ר"מ עלה ולר" יוחנן נמי אשמעי׳ דר"מ מודה בהא ואר"י דדייק מדקאמר זאת שאומרת לא מת לא תנשא דלא הוי ליה למיתני אלא אחת אומרת מת ואחת אומרת לא מת תנשא ואנא ידענא דאאומרת מת קאי דההיא דלא מת שויתה

לנפשה חתיכה דאיסורא: םד"א הא מימת מיית. יש לנו לומר שמת יותר ממה שהיתה שותקת דאי שתקה ודאי בעיא לקלקולה אבל כשאומרת לא מת מחמת שנאה אומרת כן שהיא רוצה שתתעגן דאי לא ידעה דמית היתה שותקת לקלקלה וא"ת מכל מקום היכי סלקא דעתא למישרייה כיון דשויתה לנפשה חתיכה דאיסורא וי"ל דאפי׳ מודה ונתנה אמתלא לדבריה אינה נאמנת ולא דמיא (כתובות כב.) לאשה שאמרה אשת איש אני וחזרה ואמרה פנויה אני דנאמנת כשנתנה אמתלא לדבריה:

דבל לא מת בעדות אשה לאו הבחשה היא. נראה לרבינו יואל דה"ק דכל לא מת אפי' בבת אחת ובלרות דוקא לא הויא הכחשה דהימנוה רבנן ולרתה שאומרת שוב לא מת אין להאמינה אבל בעד ועד בבת אחת אמר במתני׳ בסיפא לא תנשא ואמרינן לעיל עד אומר מת והתירוה לינשה הה לה התירוה

שניה חודם שיתירוה על פי ראשונה ואפי׳ שניה זו לרתה אוסרתה. ובגמ' מוקמינא לה להאי סתמא כר' מאיר דאמר לרתה נמי מכחשא לה: גבו' לא מם אילטריכא ליה. דאע"ג דאי שתקא פשיטא לן דלא

> קתיינתו שעויהן שא פריכה מיכם נאמנת ומותרת להחייבם: אינה נאמנת. להנשא לשוק בלא חלילה דכי הימנוה רבנן לאשה אבעלה דזימנין דסניא ליה: וחיישינן לדבריה. דאפקה נפשה מחוקה ואם בא יבס לייבמה לא שבקינן לה וחוללת: לדבריה. מיעוטא משמע:

תנשה בעדות חברתה הילטריך לאשמועינן היכא דמכחשה לה נמי לא תנשא דמהו דתימא כיון דאתיא נפשה עם פלשתים קעבדה הלכך

ומערערא גליא דעתא דלנעורי לנרה קאתיא ולעגנה שלא תנשא ותמות אפי׳ היא תשתרי קמשמע לן: במחלוקם שנויה. במחלוקת אחרונה אף ראשונה שנויה דלא תימא סתמא דברי הכל היא אלא ר' יהודה ור"ש היא דאמרי לרה לא מכחשה: לא מת לאו הכחשה היא. דרבנן הימנוה לקמא: ואשה אומרם לא מת. אפי׳ לרתה במשמע: מתנר' היתה. נרתה בת ישראל לכהן: מאכל במרומה. בחזקת שבעלה קיים ואינה חוששת לעדות לרתה הואיל ואינה נאמנת להשיאה אינה נאמנת לפוסלה: וחמותה אסורה. שאין כלה מעידה לחמותה ואע"ג דאמרה ברישא מת בעלי דפחע לה לד כלות והויא נכרית אפילו הכי לא מהימנא כדאמר לעיל (דף קיז:) הא לאו בעלה מיית ולא חמוה מיית כו': היסה. חמותה בת ישראל לכהן כו׳: גבו׳ לערא דגופה. תשמיש מונעת לה מבעלה הא ודאי משקרא כדי לקלקלה שתנשא (ה) ואפי׳ שהיא נשאת תמות נפשה עם פלשתים: מודי ליה לר"ע. דלח מחזקינן לה בשקרנית כולי האי ונהי דלהשיאה לא מהימנא אבל לחומרא לענין תרומה תיחוש: ניתן לי בן. אשה שהלכה עם בעלה למדינת הים וכשילתה מכאן לא היה לה בן ועומדת בחזקת ייבום ובאת ואמרה ניתן לי בן במדינת הים ומת בני ואח"כ מת בעלי דלא מפקא נפשה מחוקה קמייתה שעדיין היה לריכה לייבם הימנוה דדייקא ומנסבא אבל לאפוקי נפשה מיבם לא הימנוה

 ל"ל נפשי, ב') [לקמן קכ.], ג') [ל"ל מוליאמה],
ל"ל (קיין), ה') [לעיל קיו:], ה') [לקמן קייו], ה') עמוד ב וקיט:], ו) שייך לעיל קיז:, ו) ג"ז שייך שס, לע קיז: () ב"ז שייך שס, ק) [פסחים י. כתובות כו.],

תורה אור השלם 1. וְיֹאמֶר שְׁמְשׁוֹן הְנְמוֹת נָפְשִׁי עם פְּלְשְׁתִּים וַיִּט בְּכַחַ וְיִפּל הַבִּית על הַסְרְנִים וְעל כְּל הָעְם הָשְׁרָר בּוֹ וְיִהְיוּ הַבַּתִּים אָשֶׁר בּוֹ וְיִהְיוּ הַבַּתִּים אשר המית במותו רבים מאשר המית בחייו:

הגהות הב״ח (ל) רש"י ד"ה לערא וכו׳ לת) רשיי ליים נעלת וכוי שתנשת ואף על פי שהית נשתת: (ב) תום' ד"ה תשה וכו' לא מת אית דאמרי

מוסף רש"י

אמרה מת בעלי ואחר כך מת חמי. רכותה השמעינן, דהע"ג דהמרה ברישה מת בעלי ונמלה שאין זו חמותה והרי היה לה כנכרית, אפילו הכי לה מהימנא אדאמרה מת חמי קיז:). ניתן לי בן במדינת הים. והיא הלכה כלא כן וכחוקת עתידה (לקמן קיח:). מת בני ואח"כ בעלי. והריני זקוקה ליבס כבתחילה, נאמנת. במה שאמרה מת בני ראשון ואח"כ בעלי, ולא חיישינן דלמא משום דרחמא ליבם קאמרה, מאי טעמא הואיל ובחוקת ייבום היתה עומדת ופיה אסר עצמה על היבם כשאמרה מת בני ראשון (לקמן קים:). בעלי ואחר בני אינה נאמנת. להנשא לשוק באמנת. להנשת לשוק הותיל וכחוקת ייבום ילתה וחיישינן דלמא משום דסניא ליה קאמרה ניתן לי נו, וחוששין לדבריה. א אמת הן ואסורה לייבס וחוללת (שם).

לחברתה לא מת איצמריכא ליה סד"א הא מיית והא דקאמרה לא מת לקלקולה לצרה היא דקמיכוונא יותמות ינפשה עם פלשתים קאמרה קמשמע לן: אחת אומרת מת כו': וליפלוג רבי מאיר ברישא אמר רבי אלעזר במחלוקת שנויה ורבי יהודה ורבי שמעון היא ורבי יוחנן אמר אפילו תימא רבי מאיר בהא אפילו רבי מאיר מודה דכל לא מת בעדות אשה לאו הכחשה היא תנן עד אומר מת ועד אומר לא מת אשה אומרת מת ואשה אומרת לא מת הרי זו לא תנשא בשלמא לרבי אלעזר סתמא כר' מאיר אלא לרבי יוחנן קשיא קשיא: בותני' ייהאשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים ובאה ואמרה מת בעלי תנשא ותמול כתובתה וצרתה אסורה יהיתה בת ישראל לכהן תאכל בתרומה דברי רבי מרפון רבי עקיבא אומר אין זו דרך ימוציאתו מידי עבירה עד שתהא אסורה לינשא ואסורה מלאכול בתרומה מאמרה מת (לי) בעלי ואחר כך מת חמי תנשא ותמול כתובתה וחמותה אסורה היתה בת ישראל לכהן תאכל בתרומה דברי רבי מרפון רבי עקיבא אומר אין זו דרך מוציאה מידי עבירה עד שתהא אסורה לינשא ואסורה מלאכול בתרומה: גמ' וצריכא דאי איתמר הך קמייתא בָהא קא"ר מרפון משום דצערא דגופה אבל חמותה דצערא מילי דעלמא אימא מודי ליה לרבי עקיבא ואי איתמר בהא בהא קאמר רבי עקיבא אבל בהך אימא מודה ליה לרבי מרפון צריכא א"ר יהודה אמר שמואל הלכה כרבי מרפון אמר אביי אף אנן נמי תנינא ®ניתן לי בן במדינת הים מת בני ואח"כ בעלי נאמנת בעלי ואחר כך בני אינה נאמנת וחוששין לדבריה וחולצת ולא מתייבמת לדבריה הוא דחוששין הא לדברי צרה אין חוששין ש"מ: מתני'

לינשה אלה בהו שניהם בבת החת מתני׳ לא תנשא ועל כן יש לפרש דבלרות דוקא איירי וטעמא דלא מת דלא הוי הכחשה שמכחשתה לרתה ואין לנו להאמינה ולכך תנשא האחרת אבל זו אומרת מת חו אומרת נהרג הויא ודאי הכחשה כיון דשתיהן באות להתיר עלמן ואינן מכוונות דבריהן דאמרי בדדמי ואין יודעות אמתות הדברים והשתא דייק שפיר מסיפא דקתני אשה אומרת מת ואשה אומרת לא מת הרי זו לא תנשא ואפי׳ לרות משמע כדפי׳ בקונטרס דאי לאו הכי מה משמיענו היינו עד ועד דעלמא וקאמר בשלמא לר"א סתמא כר"מ ופליגא ארישא דאמר תנשא אפי׳ בבת אחת אלא לרבי יוחנן קשה כו' אבל אם היינו מפרשים דר' יוחנן איירי דכל לא מת היינו בזה אחר זה א"כ מאי מקשה מסיפא לר' יוחנן וגם לכולי עלמא יש להעמידה לר"א דאיירי בבת אחת אלא ש"מ דכולה שמעתא איירי בבת אחת ודוקא בצרה דכל לא מת בעדות אשה לאו דוקא אלא בצרה כדפי׳: אשה אומרת מת ואשה אומרת לא מת. (ט אי אמרי׳ דאשה אחת מכחשת את היכא שבאין יחד ואם אמת הוא כן הוה ליה למיתני הכי דהוי ליה רבותא טפי ובירושלמי מנא ר' יהודה דאין הכי נמי ומייתי ברייתא הכי: אלא דר' יוחבן קשיא. דאשה אומרת אפי בלרתה משמע וא"ת מנלן דלמא בנשים בעלמא איירי דהכי חנן בפ' מי שקינא (סוטה דף לא:) עד אחד אומר נטמאת ועד אחד אומר לא נטמאת אשה אומרת נטמאת כו' והתם לא קאי אלרות ואפ"ה קתני אשה וי"ל דהתם ליכא למיטעי דבלרות איירי: בת ישראל לבהן תאבל בתרומה. מספקא לר"י אי דוקא בתרומה דרבנן אי נמי בתרומה דאורייתא דאוקמה אחזקה דדייקא ומינסבא ועל לרתה אין להאמינה ואוקמה אחזקת אשת איש מידי דהוה אשני שביליוף מיהו איכא הכא חדא דעביד איסורא ממ"נ ובכי האי גוונא לא ילפינן מסוטה כדמשמע בריש מסכת נדה (דף ב: ושם) ובמס' חולין (דף ט: ושם): את אגן גמי תגינא. הא דלא מייתי רישא דהאשה שהלכה היא ובעלה שמא משום דסיפא מיירי בהתר יבמה לשוק כמילתיה דרבי טרפון דייק מיניה: לדבריה הוא דחוששין. חימה לר"י דהיכי מייתי סייעתא לר"ט מהך דקתני לדבריה חוששין ולא לדברי נרתה דלמא הכא ר"ע מודה כיון שאם לא ניחוש לדברי נרה ליכא עבירה כלל אבל בדרבי עקיבא אילו לא ניחוש לדברי לרה ואכלה בתרומה איכא עבירה בודאי ואמר ר"י דלא דייק אלא מייתור וחוששין לדבריה:

משנה זו כר"מ פסק כר"מ משום דהו"ל מחלוקת ואח"כ סתם והלכה כסתם. ורישא דמתני דקתני א' אומר' מת וא' אומר' לא מת זו שאומרת מת תנשא ותטול כתובתה אע"ג דר"א מוקי לה כר' יהודה ור"ש ססך הרב על דברי ר' יוחנן שהוא רבר ד"א מל אמר בעדות אשה לאו הכחשה היא. ואצ"ג דאקשינן לר' יוחנן מסיפא דקתני ה"ז אל תנשא ולא פריק קושיא אמרינן ולא תיובתא הלכך הלכה כר' יוחנן דרבר דר"א הוא. רישא ר' יהודה וראלי י"ל דסמך על מה שכתבתי שלא אמר ר' יוחנן כל לא מת בעדות אשה לאו הכחשה היא אלא גבי צרה אבל באשה וסיפא ר"מ ולר' יוחנן דאמר כללא דמילתא כל לא מת בחשה הוא ולא תנשא וכתב המשנה הזאת משום אשה דעלמא ובודאי אית ליה לרב ז"ל לפרש ולא לסתום: